

ПРИНЦИПИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРИКОРДОННИКІВ У РЕСПУБЛІЦІ ІНДІЯ

У статті визначено поняття «принцип професійної підготовки прикордонників», представлено класифікацію принципів професійної підготовки прикордонників у Республіці Індія (зовнішні (національні) та внутрішні (відомчі) принципи; загальні (загальнопедагогічні, психолого-педагогічні та організаційно-педагогічні) та специфічні принципи. Кожну групу принципів професійної підготовки прикордонників детально проаналізовано та описано їх імплементацію з урахуванням специфіки професійної діяльності.

Ключові слова: професійна підготовка; прикордонники; зовнішні принципи; внутрішні принципи; загальні принципи; специфічні принципи.

Постановка проблеми та її актуальність. Основою кожного суспільства є професійна підготовка, яка орієнтує майбутніх фахівців на результативність професійної діяльності та на якісні зміни суспільства. Професійна підготовка військового фахівця, у тому числі прикордонника, набуває сьогодні особливого значення, оскільки глобалізаційні та інтеграційні процеси створюють сприятливі умови для поширення нових загроз на державних кордонах. Вивчення принципів професійної підготовки прикордонників в Республіці Індія розкриває її закономірності, пояснює основні категорії та особливості реалізації педагогічної практики з урахуванням специфіки професійної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Професійна підготовка прикордонників є предметом досліджень багатьох українських вчених (О. Діденко, І. Грязнов, О. Торічний, В. Полук, І. Блощинський, О. Войцехівський, тощо). Професійну підготовку прикордонників у Республіці Індія, зокрема принципи професійної підготовки, вивчали М. Алагатта, Дж. Аггарвал, С. Амбекар, А. Банерджі, К. Бхатія, П. Дас, С. Сінгх, Б. Пама, Дж. Чакраборті, С. Шах та ін. Незважаючи на значну кількість робіт з цієї проблеми, на сьогодні немає достатньої кількості наукових досліджень, які б акцентували увагу на порівнянні систем підготовки прикордонників у Республіці Індія та Україні. Крім того, питання творчої імплементації досвіду Республіки Індія в Україні з метою модернізації підготовки прикордонників повністю відсутні у вітчизняних дослідженнях.

Мета та завдання дослідження – дати визначення поняттю «принципи професійної підготовки прикордонників», проаналізувати принципи професійної підготовки прикордонників Республіки Індія та пояснити особливості їх імплементації.

Викладення основного матеріалу дослідження. В науковій літературі [13] принципами називають головні положення науки чи будь-якої практичної діяльності, а також правила оцінювання її результатів. Принципи пов'язують між собою сукупність категорій, які знаходяться у взаємозв'язках між собою. Принцип є «ланцюгом, який пов'язує закономірності та діяльність» [6, с. 61]. Тому ми вважаємо, що принципи – правила, якими потрібно керуватися у діяльності й які не можна порушувати для досягнення позитивних результатів.

Стосовно принципу як педагогічної категорії, то В. Андреев розглядає його як нормативне положення, яке базується на педагогічній закономірності, характеризує загальну стратегію розв'язання педагогічних проблем і виступає одночасно і системоутворюючим фактором для розвитку педагогічної теорії, і критерієм безперервного вдосконалення педагогічної практики» [1, с. 111]. В. Ягупов вказує на важливість визначення принципів і зазначає, що принципи навчання відображають дидактичні закономірності, їх сутність, вимоги, а також стратегію і зміст дій викладача і тих, хто навчається. Принцип, на думку В. Ягупова, є спрямовуюче положення, нормативна вимога до організації та проведення дидактичного процесу, який має характер загальних вказівок, правил і норм та впливає його закономірностей [7, с. 291]. Принципи – це засоби, метою використання яких є підвищення результативності процесу навчання, створення умов для діяльності того, хто навчається, мінімізація потреби перегляду та переробки навчальних матеріалів, змісту та стратегії дій викладача. Пошук та використання ефективних принципів орієнтоване на заощадження часу та зусиль як викладача так і того, хто навчається [15].

Я. Патідар пояснює принцип у педагогіці як фундаментальне положення чи основа, які допомагають викладачеві усвідомити закони, сильні та слабкі сторони процесу навчання, отримати адекватну інформацію, що стосується цього процесу з метою його вдосконалення [18], тому принципи у професійній підготовці визначають установки, які викладач використовує для

організації підготовки майбутнього фахівця.

Варто зауважити, що всі принципи взаємопов'язані між собою та взаємозалежні, вони доповнюють один одного, утворюючи цілісну систему. Таким чином, під принципами професійної підготовки прикордонників в Республіці Індія ми розуміємо концептуальні положення, що визначають вимоги до складових методичної системи професійної підготовки прикордонників (цілей, змісту, форм, методів).

Для детального вивчення та компаративного аналізу підготовки фахівців прикордонного профілю в Республіці Індія необхідно з'ясувати її принципи – концептуальні норми. На нашу думку, основні принципи професійної підготовки прикордонників у Республіці Індія можна розділити на дві основні групи – зовнішні та внутрішні. Спершу проаналізуємо зовнішні принципи, які складаються з двох категорій: принципи цивільної освіти та принципи підготовки військових фахівців. Одразу перейдемо до другої категорії.

Зовнішні(національні) принципи підготовки прикордонників в Республіці Індія – державні закони та національні правила, які окреслюють процес підготовки фахівців сектору безпеки. Сюди можна віднести: принцип рівного доступу та недопущення дискримінації; дотримання національного законодавства Республіки Індія та законів окремих штатів в галузі безпеки держави та освіти; єдність інтересів особистості того, хто навчається, та держави; раціональне визначення кількості відомчих навчальних закладів; ретельний та повний відбір кадрів (викладачів і тих, хто навчається); державна підтримка відомчих навчальних закладів; принцип Махатми Ганді.

Окремо зупинимося на останньому, який стосується і військової, і цивільної освіти, - так званий *принцип Махатми Ганді*, названий за іменем індійського державного діяча, ідеолога та національного героя, означає, що освіта - це не лише отримання нових знань чи формування професійних навичок. На думку М. Ганді мета освіти – виховати ідеального громадянина, який буде якісно на чесно виконувати свої професійні обов'язки, служити на благо нації та свободи своєї країни. Важливою рисою громадянина М. Ганді називав сміливість, патріотизм та прагнення свободи в усіх аспектах свого життя (інтелектуальному, емоційному та матеріальному). Для військової освіти принцип М. Ганді має свої інтерпретаційні особливості, оскільки включає ідеї Ахімси – ненасилля, вимогу не завдавати болю та зла живим істотам [23], що для військових отримало відображення у воєнній доктрині Республіки Індія 2017 року – «доктрині холодного запуску», яка передбачає ведення оборонних бойових дій та використання невійськових засобів для досягнення миру.

Внутрішні (відомчі) принципи стосуються діяльності прикордонного відомства та включають загальні та специфічні принципи підготовки прикордонників. Загальні принципи означають традиційні загальноприйнятні правила організації професійної підготовки, які підходять для навчальних закладів та центрів підготовки Міністерства внутрішніх справ і Міністерства оборони Республіки Індія. На основі аналізу наукової літератури [8; 10–15; 18–22; 25] ми можемо розділити їх на три категорії: загальнопедагогічні, психолого-педагогічні та організаційно-педагогічні.

До загальнопедагогічних принципів відносяться: принцип науковості та інноваційності; принцип поступовості збільшення навантаження; принцип зв'язку підготовки з практичною діяльністю; принцип освітнього, розвивального та виховного характеру підготовки; принцип ґрунтовності засвоєного навчального матеріалу; принцип раціонального поєднання методів підготовки; принцип рівноправності. Проаналізуємо їх детальніше.

Принцип науковості та інноваційності змісту і методів професійної підготовки відображає взаємозв'язок процесу підготовки прикордонників та сучасних наукових знань, що стосуються галузі безпеки держави та освіти. Основна мета імплементації цього принципу – засвоєння тими, хто навчається, знань відповідно до даних сучасної науки, формування у них вміння об'єктивного аналізу, а також позитивного ставлення до науки як інструменту підвищення продуктивності службової діяльності[22]. Також цей принцип стосується вивчення та використання викладачем останніх досягнень педагогічної науки.

Принцип поступовості збільшення навантаження означає поступове збільшення обсягів та складності навчального матеріалу [9], рух від відомого до невідомого, простого до складного, що дає можливість майбутнім прикордонникам засвоїти навчальний матеріал та отримати необхідні професійні навички в повному обсязі. У процесі професійної підготовки обов'язково потрібно створювати труднощі, але вони повинні мати помірний характер та бути посильними для тих, хто навчається.

Принцип зв'язку підготовки з практичною діяльністю тяжіє до стимулювання тих, хто

навчається, використовувати отримані знання та навички на практиці, аналізувати дії та приймати рішення щодо виконання службових завдань. Ефективність зв'язку підготовки з практичною діяльністю залежить від змісту, організації освітнього процесу, методів, які обирає викладач, часу, що відводиться на підготовку.

Принцип раціонального поєднання методів підготовки означає, що жоден з методів, які використовують для підготовки прикордонників не є єдино правильним та ефективним, зважаючи на рівень підготовки навчальної групи чи завдань, викладач повинен використовувати різні методи підготовки.

Принцип освітнього, розвивального та виховного характеру підготовки орієнтується на накопичення необхідних професійних знань та всебічний розвиток особистості фахівця прикордонного відомства, формування у нього правильної системи установок та цінностей, які необхідні для виконання завдань у галузі безпеки держави, а також прагнення розвивати свій світогляд на інтелектуальний розвиток та набути морально-духовні якості.

Принцип ґрунтовності засвоєного навчального матеріалу означає отримання майбутніми фахівцями прикордонного профілю високого рівня знань, вмінь та навичок у процесі професійної підготовки. Цьому сприяють поєднання різних форм та видів навчальної роботи, контроль за результатами навчання та атестація в кінці кожного етапу підготовки, сильна мотивація, орієнтація на результат. Варто зауважити, що в Республіці Індія застосовується формула «90-90» [20], відповідно до якої бажаним результатом процесу підготовки є, якщо 90% тих, хто навчається, отримують оцінку «відмінно», що тяжіє до засвоєння 90% навчального матеріалу.

Принцип рівноправності усіх філософських поглядів та рівності традицій базується на визнанні необхідності вивчення та поваги до культурних цінностей усіх народностей Республіки Індія, здобутків минулого і забезпечення екзистенціальної рівності всіх людей незалежно від національності, релігії, касты, тощо [9].

Я. Патідар окремо виділяє психолого-педагогічні принципи [18], до яких відносяться: принцип свідомості; принцип активності та самостійності; принцип професійного саморозвитку; принцип зворотного зв'язку.

Принцип свідомості апелює до глибоких і самостійно осмислених знань, свідомого та мотивованого засвоєння знань, активності пізнавальної діяльності тих, хто навчається. Імплементация принципу свідомості важлива, адже для фахівців прикордонних відомств необхідно усвідомлювати важливість знань, правильні та логічні операції, що сприяють засвоєнню знань, позитивні та серйозні установки до навчання та майбутньої професійної діяльності, а також високі соціальні мотиви своєї діяльності.

Принцип активності та самостійності означає зв'язок між активною та самостійною діяльністю тих, хто навчається, та якістю засвоєння нових знань та навичок. Зокрема цей принцип є актуальним, зважаючи на той факт, що більшість тих, хто навчається у відомчих навчальних закладах Республіки Індія, є дорослими людьми (21–35 років), і тому орієнтовані на результат – досягнення професійної компетентності. Крім того, цей принцип тяжіє до формування активності та вміння самостійно приймати рішення у майбутній службовій діяльності. Активність та самостійність фахівця прикордонного відомства у процесі його професійної підготовки досягаються за допомогою проблемних методів, активних та інтерактивних методів.

Принцип професійного саморозвитку стосується цілеспрямованої діяльності фахівця прикордонного відомства щодо опанування професійних знань, умінь та якостей, які необхідні для успішного засвоєння навчального матеріалу та виконання службових завдань. Принцип професійного саморозвитку реалізується за допомогою методів навчання, що активізують самостійну пізнавальну діяльність, самоосвіту та саморозвиток, тощо.

Принцип зворотного зв'язку [17; 22] чи рефлексії [5] означає наслідок взаємодії викладача з тим, хто навчається, після засвоєння навчального матеріалу, поданого викладачем.

Третьою групою загальних принципів є організаційно-педагогічні, до яких ми відносимо: принцип систематичності та послідовності (принцип збалансованості); принцип неперервності; принцип контекстності; принцип незалежного оцінювання; принцип гнучкості.

Принцип систематичності та послідовності чи збалансованості означає послідовний та обумовлений цілями відомства процес професійної підготовки, у якому кожний наступний етап діяльності ґрунтується на попередніх етапах і окреслює цілі для наступного етапу. Варто зауважити, що у ході професійної підготовки прикордонників в Республіці Індія реалізується під час викладання окремих дисциплін, підготовки в цілому, так і в ході використання методів підготовки викладачем. Знання та навички, отримані під час процесу професійної підготовки,

повинні утворювати холистичну систему, яка складається з послідовних та безперервних етапів. Ми погоджуємося з визначенням М. Бундою, яка називає такий принцип «принципом збалансованості» [13, с. 2], тому що апелює до узгодженості між темами та завданнями під час викладання окремої дисципліни, між самими навчальними дисциплінами, між етапами професійної підготовки фахівців прикордонних відомств, тощо.

Принцип неперервності професійної підготовки стосується процесу здобуття чи відновлення професійних знань, вмінь і навичок протягом усього періоду професійної діяльності з метою холистичного розвитку фахівця в результаті швидкої зміни технологій та необхідності їх використання під час виконання службових завдань [9], а також для того щоб відповідати вимогам служби та адекватно сприймати реальність, яка швидко змінюється. Варто зазначити, що неперервна освіта – важлива частина культури Індії, яку підтримують давні індійські філософські вчення, а сьогодні неперервність професійної підготовки прикордонників в Республіці Індія орієнтується на об'єктивну реальність, яка полягає в тому, що прикордонні відомства потребують висококваліфікованих фахівців, які повинні адаптувати свої знання вмінь та навички до нових реалій професійної діяльності та високотехнологічних досягнень [24–25]. Принцип неперервності професійної підготовки необхідно імплементувати у зв'язку з виконанням різних службових обов'язків прикордонником чи обіймання різних посад з різним колом відповідальності протягом періоду служби в прикордонному відомстві, та управлінськими функціями офіцерів-прикордонників, які вимагають безперервного вдосконалення [21] їхньої фахової компетентності й особистісних якостей з урахуванням темпів та характеру соціально-військового прогресу. Р. Наранг стверджує, що неперервна підготовка сприяє підтримці мотивації фахівця, «заохочує тих, хто навчається, долати непередбачені виклики в майбутньому» [21].

Принцип контекстності стосується використання контексту процесу професійної підготовки як умови перетворення навчальних знань в професійні навички. Це відбувається завдяки тісній взаємодії навчального закладу та центрів підготовки з прикордонними підрозділами, здійснення значної частини підготовки безпосередньо в органах охорони кордону, а в подальшому веде до формування мотивації та підвищення рівня професійної готовності.

Принцип незалежного оцінювання передбачає участь в процесі професійної підготовки третьої сторони, який здійснює об'єктивний поточний та підсумковий контроль за результатами тих, хто навчається. На основі аналізу нормативних документів [22] ми можемо стверджувати, що це окремий орган в системі професійної підготовки, фахівці якого моніторять успішність курсанта протягом навчання у відомчому навчальному та оцінюють його готовність до виконання службових обов'язків в кінці підготовки.

Принцип гнучкості означає, що під час навчання за магістерськими чи пост-магістерськими програмами той, хто навчається, може сам обирати спеціалізацію, дисципліни та тривалість курсу за рахунок існування різних форм навчання. Крім того, в Республіці Індія існує можливість «накопичення» дисциплін чи спеціальних курсів протягом тривалого періоду часу та отримання диплому по сукупності модулів [16].

Специфічні принципи стосуються професійної підготовки прикордонників, а їх імплементация обумовлена специфікою професійної діяльності прикордонників в Республіці Індія. На основі аналізу наукової літератури [2, 17, 19, 22, 26–27] ми можемо стверджувати, що сюди відносяться: принцип формування готовності діяти в умовах ризику та підвищеної небезпеки; принцип спеціального забезпечення; принцип інтенсивної підготовки та тенденції до максимальних навантажень; принцип поглибленої відомчої спеціалізації; принцип безперервності тренувального процесу; принцип оптимізму та позитивної установки; принцип зміни видів навчальної діяльності та відпочинку.

Принцип формування готовності діяти в умовах ризику та підвищеної небезпеки стосується необхідності бути готовим виконувати службові обов'язки в екстремальних ситуаціях для забезпечення недоторканості кордону та протидії протиправній діяльності в прикордонних регіонах.

Принцип спеціального забезпечення апелює до того, що процес професійної підготовки фахівців прикордонних відомств потребує особливого навчально-матеріального, фінансового, наукового, методичного забезпечення, а також висококваліфікованих кадрів для здійснення навчальної та управлінської діяльності.

Принцип інтенсивної підготовки та тенденції до максимальних навантажень означає використання інтенсивних методик професійної підготовки, оскільки існує залежність результатів підготовки від інтенсивності навантажень тих, хто навчається. Принцип інтенсивної підготовки є актуальним для імплементации у ході професійної підготовки прикордонників тому, що вони

забезпечують високі результати при мінімальному часі, стимулюють завзяття, формують ініціативність, наполегливість, сміливість, самостійність.

Принцип наближення умов підготовки до реальних означає створення таких умов підготовки, які є максимально наближеними до реальних умов служби, що сприяє формуванню професійних знань, вмінь та навичок фахівців прикордонних відомств та підвищує їх здатність адекватно аналізувати та вирішувати службові завдання, а також професійно долати труднощі.

Принцип поглибленої відомчої спеціалізації стосується вивчення певних відомчих курсів в зв'язку зі специфікою охорони державного кордону Республіки Індія, що обумовлює необхідність формування певних відомчих професійних навичок. Для вдосконалення відомчої професійної підготовки в Республіці Індії діє п'ять прикордонних відомств (Воєнізована прикордонна служба Assam Rifles, Прикордонна служба Border Security Force, Індो-Тибетська прикордонна поліція Indo-Tibetan Border Police, Прикордонна служба Sashastra Seema Bal, Берегова охорона Республіки Індія) [2], кожне з яких відповідає за свою ділянку кордону та має свою специфіку службової діяльності. Враховуючи особливості завдань, які стоять перед індійськими прикордонними відомствами, існують значні відмінності в системах професійної підготовки персоналу для кожної із цих служб.

Принцип безперервності тренувального процесу відображає те, що якість виконання службових обов'язків вимагає регулярних тренувань впродовж тривалого часу. Зокрема це стосується фізичної та вогневої підготовки, які передбачають регулярні безперервні тренування для збереження та вдосконалення існуючих навичок для підвищення результативності професійної діяльності прикордонника, та характеризується довготривалістю, орієнтацією на максимальний результат та взаємозв'язком етапів підготовки.

Принцип оптимізму та позитивної установки означає, що під час професійної підготовки прикордонників слід вибирати такі форми, методи та прийоми, щоб посилювати патріотичні мотиви, моральні цінності, професійні стимули, зміцнювати почуття честі військовослужбовця, стійкість та наголошувати на важливості професіоналізму під час виконання службових завдань в особливих чи екстремальних умовах. Крім того кожен фахівець прикордонного відомства повинен з оптимізмом та позитивізмом ставитися до виконання службових завдань та обов'язково вірити у власні сили.

Принцип зміни видів навчальної діяльності та відпочинку стосується того факту, що навчання у відомчому навчальному закладі відбувається в напружених та навіть стресових умовах, а під час виконання службових обов'язків в органах охорони кордону – в умовах ризику та підвищеної небезпеки. В зв'язку з цим важливо змінювати види навчальної діяльності та забезпечувати належний відпочинок тим, хто навчається. В Республіці Індія для цього використовуються антистресові методики – медитація, йога, тощо.

Аналіз принципів професійної підготовки прикордонників у Республіці Індія зображено на рис. 1.

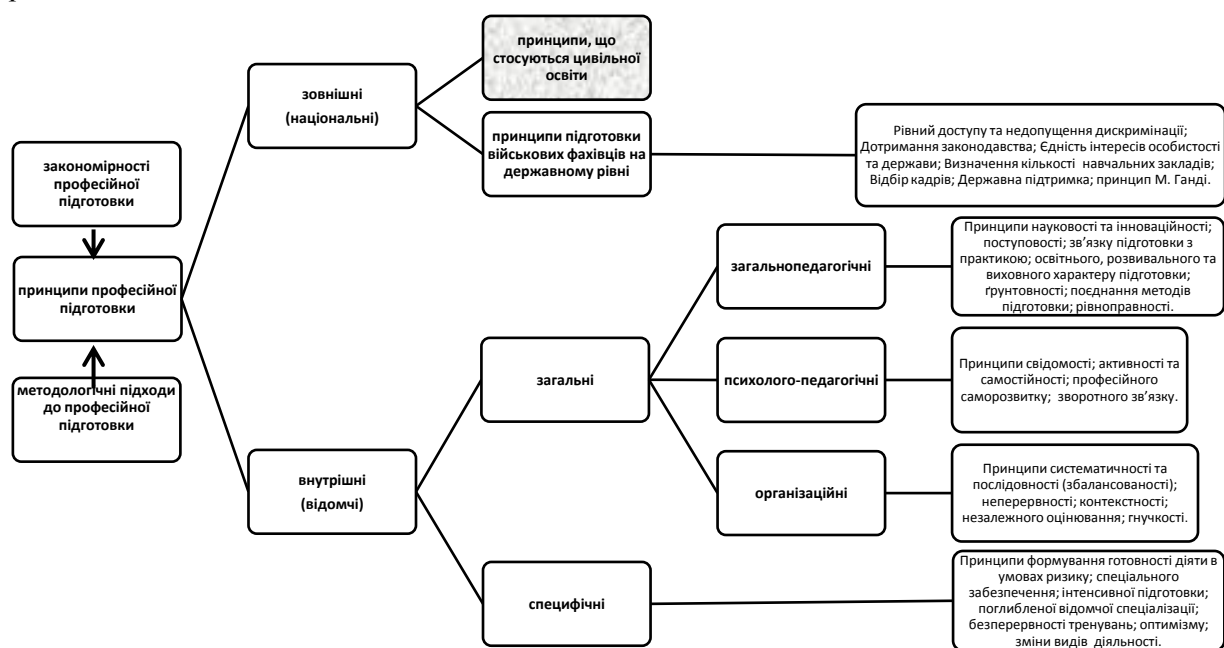

Рис. 1. Принципи професійної підготовки прикордонників в Республіці Індія

Висновки. Таким чином, можемо зробити висновок, що принцип професійної підготовки прикордонників тяжіє до визначення - це фундаментальні положення чи основи, які визначають вимоги до складових методичної системи професійної підготовки прикордонників. Принципами професійної підготовки прикордонників в Республіці Індія є зовнішні та внутрішні, загальні (загальнопедагогічні, психолого-педагогічні та організаційно-педагогічні) та специфічні. Всі принципи взаємопов'язані взаємозалежні, вони доповнюють один одного, утворюючи цілісну систему.

Перспективи подальших досліджень. В подальшому планується дослідити структуру та зміст професійної підготовки прикордонників в Республіці Індія.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андреев В. И. Диалектика воспитания и самовоспитания творческой личности. – М.: МГУ, 1988. – 238 с.
2. Бхіндер Н. Специфіка охорони кордонів в Республіці Індія й особливості підготовки фахівців прикордонних відомств // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки : зб. наук. пр. / за ред. проф. Тетяни Степанової. – 2017. – № 3. – С. 55 – 61.
3. Дидактика современной школы / под ред. В. А. Онищука. – К.: Радянська школа, 1987. – 350 с.
4. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии: учеб. пособие. – М.: Народное образование, 1998. – 256 с.
5. Фіцула М. М. Педагогіка: навч. посібник. – 3-тє вид., перероб. і допов. – Тернопіль: Вид-во «Навчальна книга – Богдан», 2008. – 232 с.
6. Хрыков Е. Н. Теоретические основы внутришкольного управления. – Луганск: Альма матер, 1999. – 118 с.
7. Ягунов В. В. Педагогіка: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2002. – 560 с.
8. Aggarwal J. C. Theory and Principles of Education: Philosophical and Sociological Bases of Education. – Vikas Publishing House, 1986. – 361 p.
9. Ambekar S. Exploring the Application of Lean Principles to Management Education in India // EXCEL International Journal of Multidisciplinary Management Studies. - Vol.6 (6), June 2016. – P. 1–13.
10. Banerjee A. Philosophy and Principles of Education. – Kolkata: B B Kundu, 2003. – 353 p.
11. Bhatia K. K. Principles and Practice of Education/ Bhatia K. K., Purohit T. – New Delhi: Kalyani Publishers, 1983. – 457 p.
12. Bhatia K. K. Principles of Education. – New Delhi: Kalyani Publishers, 1987. – 289 p.
13. Bunda M. A. The Seven Principles for Good Practice in Undergraduate Education. // Instructional Exchange. – No 4. – 1993. – P. 1–4.
14. Chakraborty J. C. Modern Education: Its Aims and Principles. – Kolkata: Usha Publishing House, 2003. – 521 p.
15. Chickering A. W. Seven Principles for Good Teaching in Undergraduate Education / Chickering A. W., Gamson Z. F. // AAHE Bulletin. – No. 39. – 1987. – P. 3–7.
16. Datar S. M. Rethinking the MBA: Business education at a crossroads / Datar S. M., Garvin D. A., Cullen P. G. // Journal of Mgmt Development Journal of Management Development. – No. 30(5). – 2011. – P. 451–462. doi:10.1108/02621711111132966
17. Gambhir V. Quality concerns in Technical Education in India // Quality Assurance in Education / Gambhir V., Wadhwa N. C., Grover, S. – No 24(1). – 2016. P. 2–25. doi:10.1108/qaе-07-2011-0040
18. Governance of technical education in India : key issues, principles, and case studies / Ed. by Blom A., Cheong J. – Washington, D. C.: The World Bank, 2010. – 102 p.
19. Krishnaswamy S. Securing Universal Education: Directive Principles, Fundamental Rights and Statutory Rights - Режим доступу: <http://www.azimpremjiuniversity.edu.in/SitePages/pdf/SudhirK.pdf>
20. National Policy on Education 2016: Report of the Committee for Evolution of The New Education Policy / Ministry of Human Resource Development. – April, 2016. – 230 p. - Режим доступу: <http://ccs.in/sites/default/files/attachments/nep-committee-report-2016.pdf>
21. Narang R. Indian Universities and the Future of Adult Education in the Twenty-First Century. - Mumbai: University of Mumbai, Department of Adult & Continuing Education & Extension, 1997. – 41 p.
22. New Education Policy: Principles, Priorities & Practices / Center for Civil Society. – January, 2016. – 29 p. – Режим доступу: <http://ccs.in/sites/default/files/attachments/ccs-nep-brief-jan-2016.pdf>

23. Purkait B. R. Great Educators and Their Philosophies. – Kolkata: New Central Book Agency, 2011. – 232 p.

24. Shah S. Y. Lifelong Learning in India: A Policy Perspective / [ASEM Education and Research Hub for Lifelong Learning](http://asemlllhub.org/policy-briefs/lifelong-learning-in-india-a-policy-perspective/) Режим доступа: <http://asemlllhub.org/policy-briefs/lifelong-learning-in-india-a-policy-perspective/>

25. Shah S. Y. An Encyclopaedia of Indian Adult Education. – New Delhi: National Literacy Mission, 1999. – 163 p.

26. Singh J. D. Higher Education in Promoting Lifelong Learning in India: Issues and Challenges // Papers of the 3rd International Conference «Empowering Lifelong Education and Learning for Human Security». – Bangkok, 2015. – Режим доступа: https://www.researchgate.net/profile/Singh/publication/282198327_Higher_Education_in_Promoting_Lifelong_Learning_in_India_Issues_and_Challenges/links/561a307608ae78721f9f5d93/Higher-Education-in-Promoting-Lifelong-Learning-in-India-Issues-and-Challenges.pdf

27. Tilak J. B. G. Financing Higher Education in India: Principles, Practice, and Policy Issues // Higher Education. – Vol. 26, No. 1 (Perspectives on Higher Education in India). – Jul. 1993. – P. 43–67.

N. Bkhinder

PRINCIPLES OF PROFESSIONAL TRAINING OF BORDER GUARDS IN THE REPUBLIC OF INDIA

Summary. *The importance of our research is stipulated by the similarity of threats at the Ukrainian and Indian borders. The analysis of scientific literature and normative documents allows us to come to the conclusion that there is a need to study professional training of border guards in the Republic of India to implement creatively some of its elements, namely the principles of professional training of border guards in the Republic of India.*

The aim of the article is to define the notion «the principle of professional training of border guards», to analyze and classify the principles of professional training of border guards in the Republic of India and to describe the peculiarities of their implementation within the process of training border guard agencies speciallists in details taking into consideration specific character of service activities in the particular border sectors.

Thus, the principle of professional training of border guards means fundamental statements and regulations defining the requirements of methodical system aomponents of professional training of border guards.

The author comes to the conclusion that considering the process of professional training of border guards in the Republic of India we can assert about exterior (national) and interior (agency-specific) principles, general principles (general pedagogical, psychological and pedagogical, organizational and pedagogical) and specific principles.

General pedagogical principles concern scientific and innovation character, gradualness, connection of education and development, completeness, combination of various methods, equality. Psychological principles include consciousness, activity and independence, professional self-actualization and reflection. Organizational and pedagogical principles touch upon systemacy and succession, lifelong learning, contextuality, independent evaluation and flexibility. Also there is a number of specific principles; they are the following: formation of readiness to act in extreme conditions, special technical and human support, intensity, continuity of training, optimism and change of activities.

It is necessary to admit that these principles are not universal and in order to achieve the pedagogical aim they should be used in combination. Further we are planning to investigate the structure and content of professional training of border guards in the Republic of India.

Keywords: *professional training; border guards; exterior principles; interior principles; common principles; specific principles.*